

WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

**„Wojewódzki program
przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa
kujawsko-pomorskiego do roku 2020”
Raport końcowy z realizacji programu**

Departament Spraw Społecznych
Toruń, marzec 2021

Spis Treści

Wprowadzenie	3
CEL 1: Wszechstronne wsparcie rodzin dotkniętych przemocą oraz opracowanie programów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	6
CEL 2: Zwiększenie kompetencji i kwalifikacji pracowników służb, instytucji, organizacji pozarządowych (w szczególności dla pracowników oświaty, służby zdrowia, pomocy społecznej, policji, sądów, prokuratur i innych) specjalizujących się w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.	10
CEL 3: Podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy, wiedzy i możliwości wsparcia	13
CEL 4: Wspieranie inicjatyw oraz lokalnych koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej	18
Nakłady finansowe poniesione na realizację Programu	21
Podsumowanie	28

Wprowadzenie

Zgodnie z zapisami¹ „Wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020”, podsumowując 8 lat realizacji Programu, Departament Spraw Społecznych przygotował niniejszy raport końcowy, w którym przedstawiono osiągnięty poziom nakładów finansowych i poszczególnych wskaźników przyjętych do monitorowania realizacji Programu oraz ich skumulowany poziom dla całego okresu obowiązywania Programu w zestawieniu z wartościami zakładanymi.

Począwszy od roku 2014, na każdy rok realizacji Programu Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjmował uchwałą Harmonogram rzeczowo-finansowy „Wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do 2020 roku” na dany rok, a Departament Spraw Społecznych sporządzał corocznie raport z realizacji Programu, który przedkładany był Komisji Pracy, Pomocy Społecznej i Bezpieczeństwa Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego. wszystkie harmonogramy rzeczowo-finansowe z lat 2014-2020 oraz Raporty z realizacji Programu z lat 2013-2019 zamieszczone są na stronie <http://www.niebieskalinia.kujawsko-pomorskie.pl/kujawsko-pomorski-program-przedziwdzialania-pomocy-w-rodzinie,40,11.html>.

---

¹ Por. Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020, s. 45

Tabela nr 1. Zestawienie zbiorcze planowanych i osiągniętych wartości wskaźników realizacji Wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 .

Lp.	Wskaźnik	Wartość planowana – zagregowana na lata 2013-2020	Wartość osiągnięta – zagregowana za lata 2013-2020
CEL 1: Wszechstronne wsparcie rodzin dotkniętych przemocą oraz opracowanie programów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.			
1.	Liczba udzielonych porad prawnych	8500	6412
2.	Liczba nowo założonych kart porad prawnych	2200	2101
3.	Liczba udzielonych porad psychologicznych	3300	4117
4.	Liczba konsultacji psychologicznych	2700	3108
5.	Liczba wspólnych przedsięwzięć z instytucjami, służbami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy	22	20
6.	Liczba opracowanych programów zgodnie z art. 6 ust. 6 ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	3	3
7.	Liczba programów profilaktycznych realizowanych w szkołach	6	6
CEL 2: Zwiększenie kompetencji i kwalifikacji pracowników służb, instytucji, organizacji pozarządowych (w szczególności dla pracowników oświaty, służby zdrowia, pomocy społecznej, policji, sądów, prokuratur i innych) specjalizujących się w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.			
1.	Liczba przeprowadzonych szkoleń w zakresie udzielania wsparcia ofiarom przemocy	28	28
2.	Liczba osób, które ukończyły szkolenie z zakresu udzielania wsparcia ofiarom przemocy	2100	1944
3.	Liczba przeprowadzonych szkoleń w zakresie pracy ze sprawcą przemocy	7	7
4.	Liczba osób, które nabyły uprawnienia do pracy ze sprawcą przemocy	105	89

CEL 3: Podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy, wiedzy i możliwości wsparcia			
1.	Liczba zorganizowanych kampanii społecznych	7	9
2.	Uczestnictwo samorządu województwa w kampaniach ogólnopolskich	14	10
3.	Liczba cykli wydawniczych materiałów edukacyjno-informacyjnych i szkoleniowych opracowanych w ramach przedmiotowego programu	16	22
4.	Liczba przeprowadzonych konferencji	7	11
5.	Liczba przeprowadzonych warsztatów/szkoleń/pogadank	8	14
6.	Liczba akcji promocyjnych służących poprawie relacji społecznych i rodzinnych	4	3
7.	Utrzymanie dostępności serwisu internetowego	1	1
CEL 4: Wspieranie inicjatyw oraz lokalnych koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej			
1.	Liczba podpisanych porozumień z gminami	144	129
2.	Liczba nowoutworzonych instytucjonalnych form wsparcia	60	94
3.	Liczba zawartych umów na realizację zadań zleczanych organizacjom pozarządowym	21	38
4.	Liczba wniosków o wsparcie lokalnych koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy	7	8

CEL 1: Wszelchstronne wsparcie rodzin dotkniętych przemocą oraz opracowanie programów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

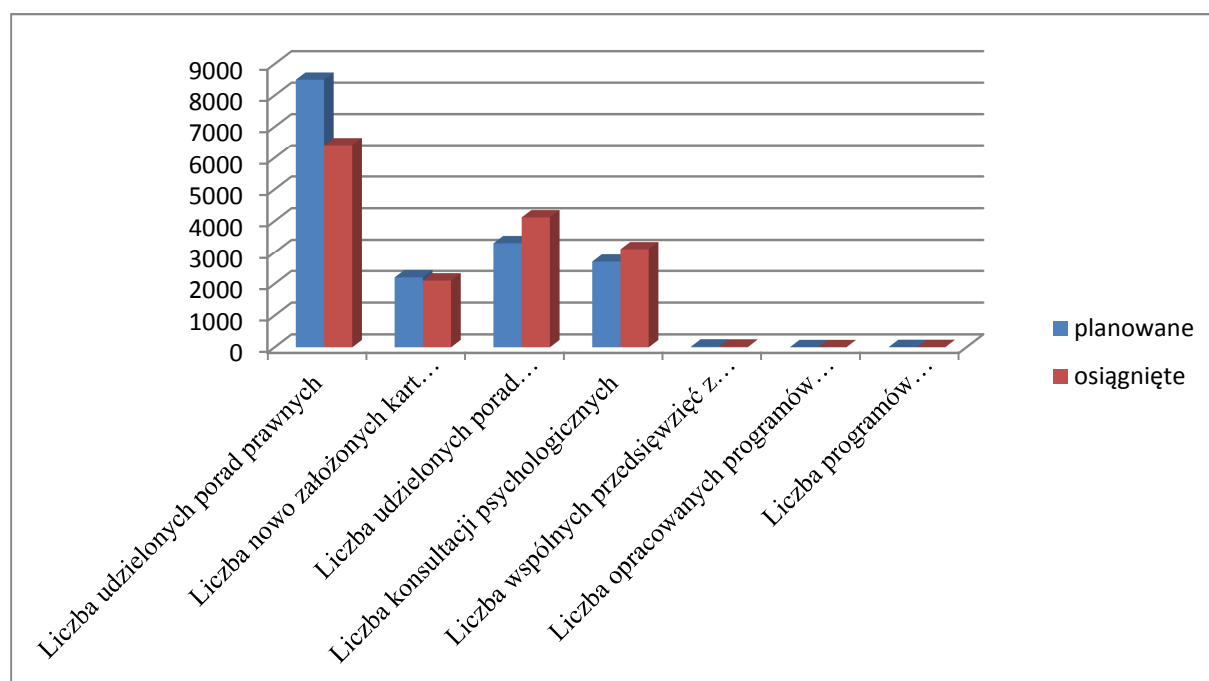
Realizacji powyższego celu dedykowane były wymienione poniżej działania.

1. Organizacja pomocy prawnej i psychologicznej w ramach Biura ds. Polityki Prorodzinnej i Przeciwdziałania Przemocy, dla rodzin dotkniętych przemocą.
  2. Inicjowanie wspólnych przedsięwzięć z instytucjami, służbami i organizacjami pozarządowymi („dobre praktyki”), wymiana doświadczeń i wiedzy.
  3. Opracowanie ramowego programu ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
  4. Opracowanie ramowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
  5. Propagowanie w szkołach programów profilaktycznych oraz innych działań uświadamiających i uwrażliwiających uczniów na problemy przemocy.
1. Wskaźniki służące monitorowaniu realizacji tego celu, zakładany w programie oraz osiągnięty poziom wspomnianych wskaźników przedstawia poniższa tabela i wykres.

Tabela nr 2. Planowany i osiągnięty poziom wskaźników realizacji celu nr 1.

Wskaźnik	Wartości planowane	Wartości osiągnięte
Liczba udzielonych porad prawnych	8500	6412
Liczba nowo założonych kart porad prawnych	2200	2101
Liczba udzielonych porad psychologicznych	3300	4117
Liczba konsultacji psychologicznych	2700	3108
Liczba wspólnych przedsięwzięć z instytucjami, służbami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy	22	20
Liczba opracowanych programów zgodnie z art. 6 ust. 6 ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	3	3
Liczba programów profilaktycznych realizowanych w szkołach	6	6

Wykres 1. Planowany i osiągnięty poziom wskaźników realizacji celu nr 1.

Bardziej szczegółowego omówienia wymagają wskaźniki dotyczące bezpośredniej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. Jak wynika z powyższego zestawienia, część z nich (liczba udzielonych porad prawnych oraz liczba nowo założonych kart porad prawnych) została zrealizowana na poziomie niższym niż zakładany, a kolei pozostałe dwa (liczba udzielonych porad psychologicznych oraz liczba konsultacji psychologicznych) osiągnęły wartości większe niż zakładano.

Jak widać z przedstawionych danych (wykres nr 2) po roku 2016 spadła liczba udzielanych porad prawnych, w latach 2017-2019 poziom wskaźnika utrzymywał się na zbliżonym poziomie, a w 2020 nastąpił kolejny nieznaczny spadek wartości wskaźnika. Podobnie wygląda kwestia wskaźnika liczba nowo założonych kart porad prawnych – w latach 2013-2016 utrzymuje się na zbliżonym poziomie, w latach 2017 i 2019-2020 utrzymuje się niższy poziom wskaźnika, ale podobny w całym okresie, nieznaczny wzrost obserwowano w roku 2018, jednak poniżej wartości z lat 2013-2016.

Inaczej ma się sprawa wskaźników dotyczących działań psychologicznych. W pierwszym roku realizowania programu (rok 2013) uzyskano wysoką wartość wskaźnika liczba udzielonych porad psychologicznych i stosunkowo niewielką wartość wskaźnika liczba konsultacji psychologicznych. W kolejnych latach oba wartości obu wskaźników zbliżyły się do siebie i osiągnęły corocznie zbliżony – wysoki poziom. Jedynie w roku 2020 zaobserwowano spadek wartości obu wskaźników, ale ich poziom w dalszym ciągu był podobny.

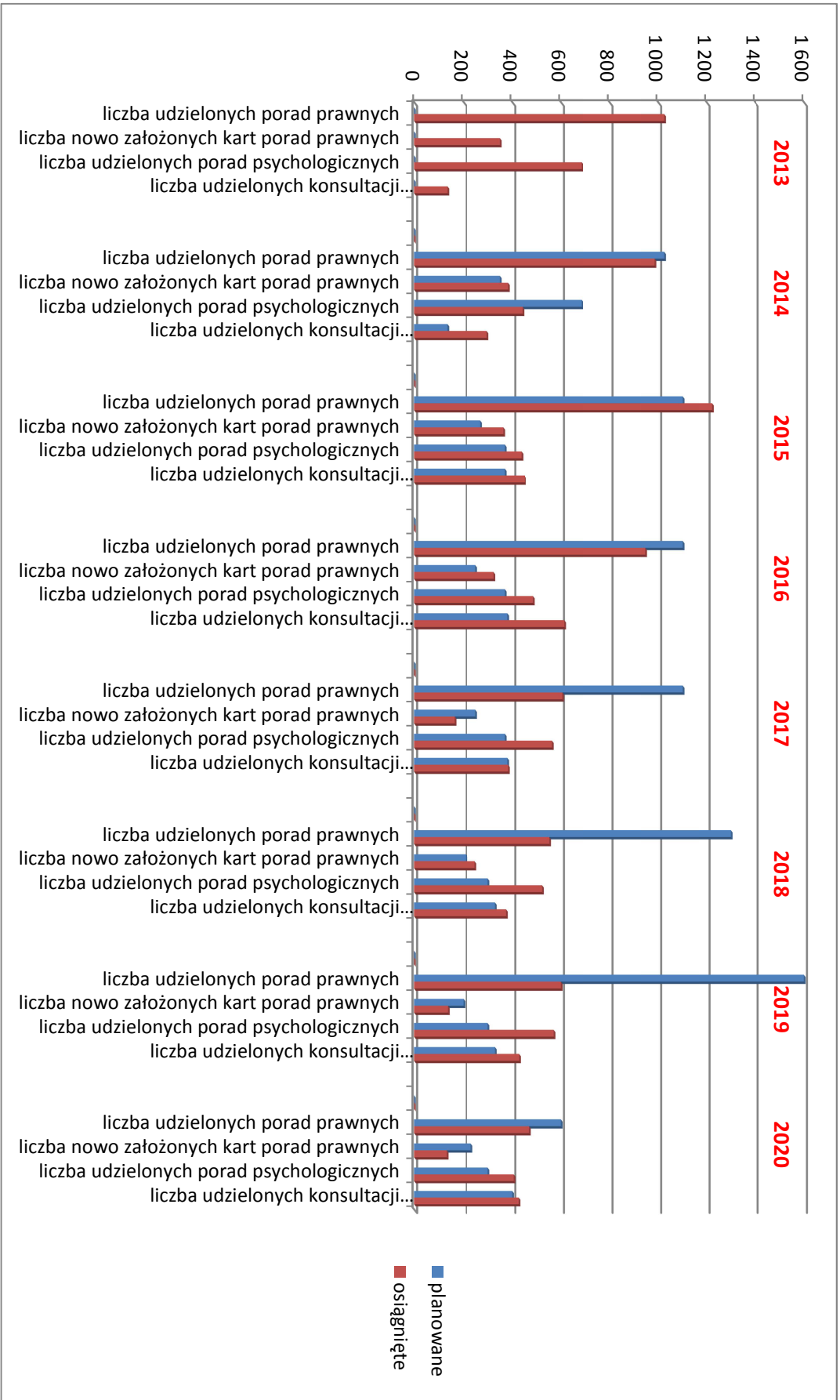
Zmniejszenie zainteresowania poradami prawnymi (przy stałej ofercie dyżurów oraz uruchomieniu dyżurów zamiejscowych) można tłumaczyć większą dostępnością poradnictwa prawnego po wprowadzeniu nieodpłatnej pomocy prawnej świadczonej zgodnie z ustawą

z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2232, z 2021 r. poz. 159), z kolei wyraźnie zwiększa się potrzeba pomocy psychologicznej w tym również systematycznej terapii krótkoterminowej.

W związku z powyższym, pomimo rozbieżności w planowanym i uzyskanym poziomie wskaźników (por. wykres nr 1) należy uznać, że wsparcie świadczone rodzinom dotkniętym przemocą było odpowiedzią na zapotrzebowanie społeczne w tym zakresie i świadczone kompleksowo, gdyż poza omówioną pomocą prawną i psychologiczną, rodziny w kryzysie mogły skorzystać z mediacji rodzinnych, a część grantów realizowanych w ramach otwartego konkursu ofert na wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym pod nazwą: „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie” dotyczyła zajęć socjoterapeutycznych, grup wsparcia, punktów konsultacyjnych itp. działających na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Wykres 2. Planowany i osiągnięty poziom wskaźników w poszczególnych latach dla wybranych wskaźników realizacji celu nr 1.

CEL 2: Zwiększenie kompetencji i kwalifikacji pracowników służb, instytucji, organizacji pozarządowych (w szczególności dla pracowników oświaty, służby zdrowia, pomocy społecznej, policji, sądów, prokuratur i innych) specjalizujących się w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

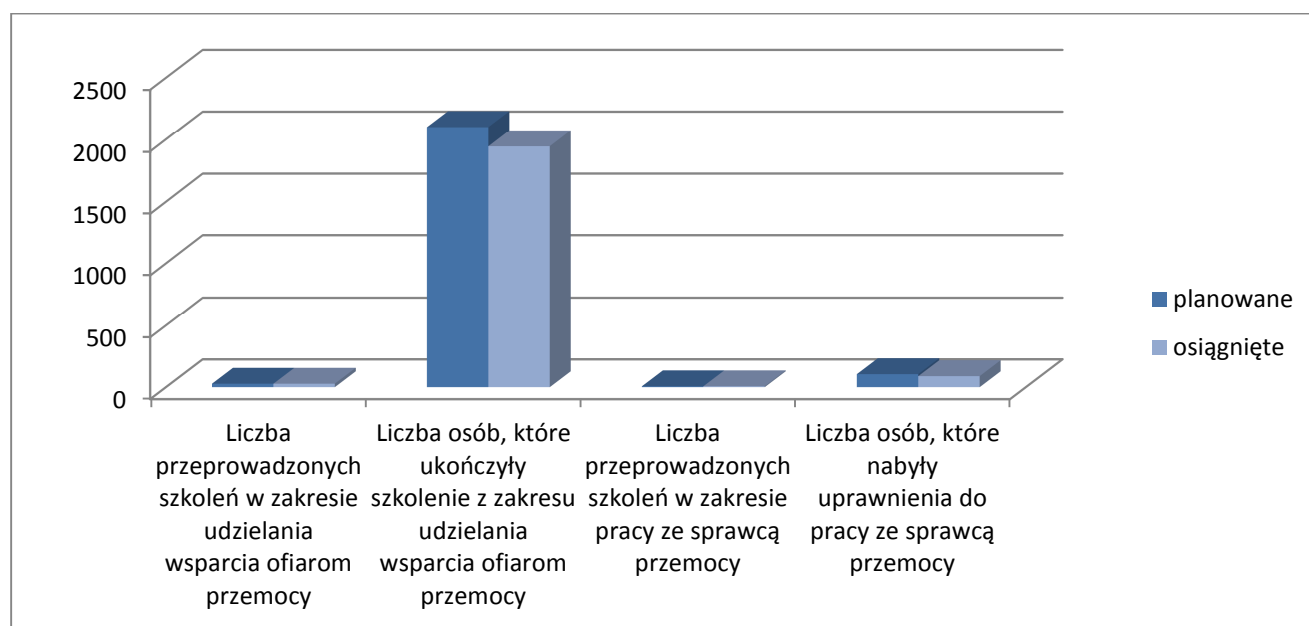
Realizacji powyższego celu dedykowane były wymienione poniżej działania.

1. Organizacja szkoleń w zakresie udzielania pomocy ofiarom przemocy.
2. Organizacja szkoleń w zakresie prowadzenia działań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy.

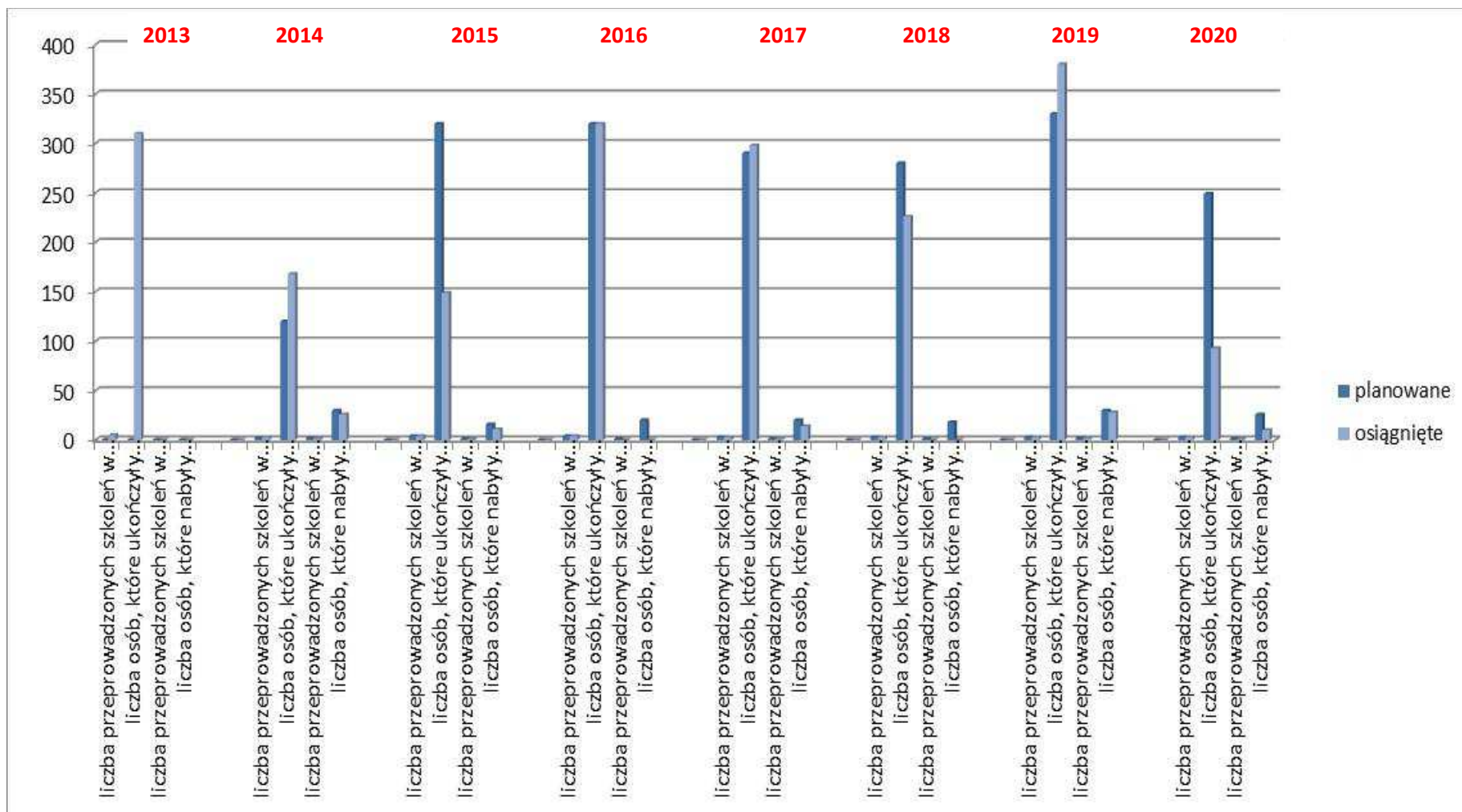
Tabela nr 3. Planowany i osiągnięty poziom wskaźników realizacji celu nr 2.

Wskaźnik	Wartości planowane	Wartości osiągnięte
Liczba przeprowadzonych szkoleń w zakresie udzielania wsparcia ofiarom przemocy	28	28
Liczba osób, które ukończyły szkolenie z zakresu udzielania wsparcia ofiarom przemocy	2100	1944
Liczba przeprowadzonych szkoleń w zakresie pracy ze sprawcą przemocy	7	7
Liczba osób, które nabyły uprawnienia do pracy ze sprawcą przemocy	105	89

Wykres 3. Planowany i osiągnięty poziom wskaźników realizacji celu nr 2.

Wykres 4. Planowany i osiągnięty poziom wskaźników w poszczególnych latach dla wskaźników realizacji celu nr 2.

Jak wskazują powyższe dane, zrealizowano szkolenia w obu kategoriach zgodnie z zakładaną liczbą. Odstępstwa od planowanych wartości wystąpiły natomiast w liczbie przeszkolonych osób – w kategorii *liczba osób, które ukończyły szkolenie z zakresu udzielania wsparcia ofiarom przemocy* osiągnięto wskaźnik na poziomie 93%, a w kategorii *liczba osób, które nabyły uprawnienia do pracy ze sprawcą przemocy* – na poziomie 85%.

W przypadku pierwszego z tych wskaźników, wyraźnie niski poziom wskaźnika widać w roku 2015, w którym zmieniono dotychczasową formułę szkoleń (z krótkich szkoleń dla dużej liczby uczestników, na dłuższe – kilkudniowe szkolenia w małych grupach z aktywnymi formami dydaktycznymi) oraz w roku 2020, w którym ze względów epidemicznych szkolenia w tej kategorii odbywały się online, a zmiana formy szkolenia czasami odbywała się już po naborze na szkolenie (np. szkolenie Kompetentny zespół na etapie rekrutacji planowane było jako szkolenia stacjonarne). Część zarejestrowanych uczestników, z różnych przyczyn (obowiązki służbowe, zmiana charakteru/ formy świadczenia pracy, kłopoty sprzętowe itp.) nie logowała się do dedykowanych szkoleń, a tym samym wyraźnie obniżyła się frekwencja na szkoleniach, pomimo pierwotnego zainteresowania uczestników.

Jeżeli natomiast chodzi o drugi omawiany wskaźnik, tutaj największą przeszkodą było skompletowanie par trenerskich – zgodnie z zasadami naboru, warunkiem udziału w szkoleniu było zgłoszenie się pary trenerów (kobiety i mężczyzny), którzy potem wspólnie będą mogli pracować zgodnie z programem „Bez przemocy”. O ile w gronie kobiet nie było problemu z kandydatkami posiadającymi odpowiednie wykształcenie, to mężczyźni zainteresowani pracą z osobami stosującymi przemoc w rodzinie najczęściej rekrutowali się spośród zawodów prawniczych lub z Policji, a posiadane przez nich wykształcenie nie znajduje się w katalogu zawodów wymienionych w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz.U. 2011, nr 50, poz. 259).²

Pomimo tych rozbieżności, w stosunku do liczby realizowanych w powiatach naszego województwa zajęć korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, liczba specjalistów wydaje się być wystarczająca, gdyż główną przyczyną ograniczonej liczby realizowanych oddziaływań jest brak odpowiedniej liczby uczestników zajęć, a nie kadry realizującej.³

---

² Zgodnie z przywołanym rozporządzeniem (§9 ust.1) Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne prowadzone są przez osoby, które: ukończyły studia II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej, albo na innym kierunku uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, resocjalizacji;

³ Por. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie oraz lokalnych potrzeb w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie kujawsko-pomorskim, Toruń 2020, s. 32

CEL 3: Podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy, wiedzy i możliwości wsparcia

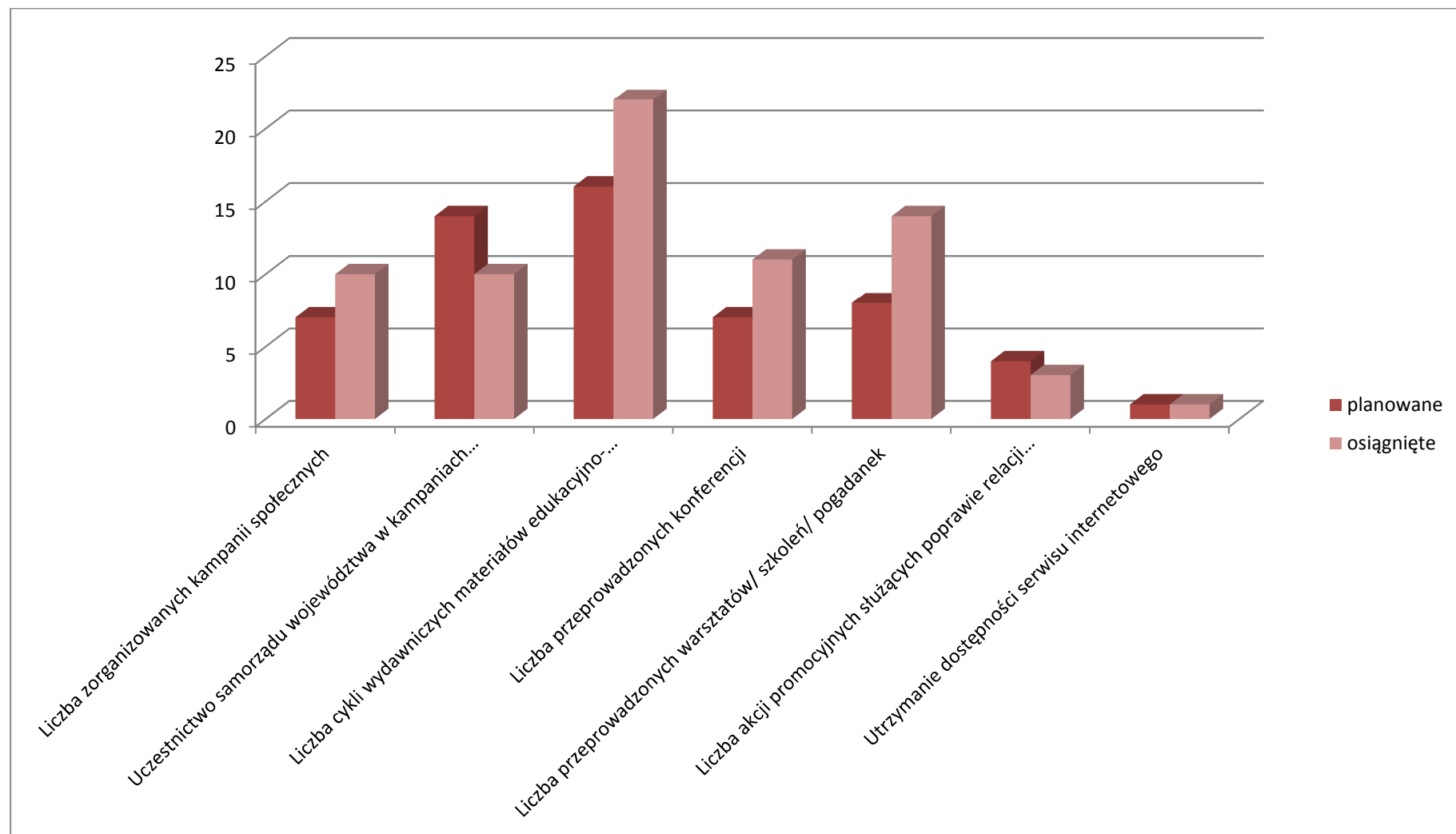
Realizacji powyższego celu dedykowane były wymienione poniżej działania.

1. Organizacja i udział samorządu województwa kujawsko-pomorskiego w kampaniach społecznych dotyczących zjawiska przemocy.
2. Opracowywanie i upowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych i szkoleniowych dotyczących przemocy w rodzinie.
3. Organizacja konferencji, warsztatów, szkoleń i pogadanek w zakresie problematyki przemocy.
4. Promowanie stylu życia i form komunikacji służących poprawie relacji społecznych i wzmocnieniu więzi rodzinnych.
5. Prowadzenie powszechnego serwisu internetowego dotyczącego zjawiska przemocy w rodzinie.

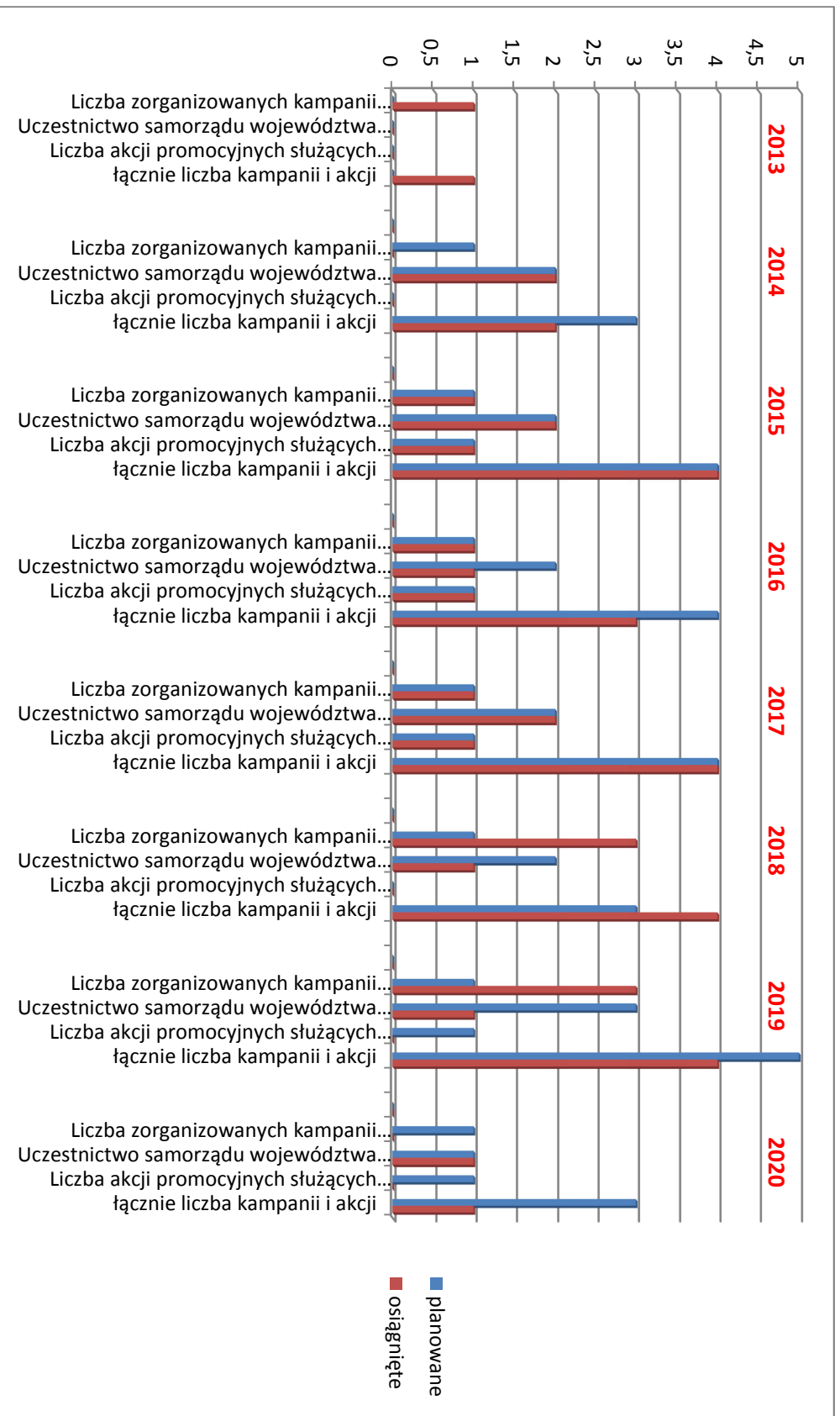
Tabela nr 4. Planowany i osiągnięty poziom wskaźników realizacji celu nr 3.

Wskaźnik	Wartości planowane	Wartości osiągnięte
Liczba zorganizowanych kampanii społecznych	7	10
Uczestnictwo samorządu województwa w kampaniach ogólnopolskich	14	10
Liczba cykli wydawniczych materiałów edukacyjno-informacyjnych i szkoleniowych opracowanych w ramach przedmiotowego programu	16	22
Liczba przeprowadzonych konferencji	7	11
Liczba przeprowadzonych warsztatów/ szkoleń/ pogadanek	8	14
Liczba akcji promocyjnych służących poprawie relacji społecznych i rodzinnych	4	3
Utrzymanie dostępności serwisu internetowego	1	1

Wykres 5. Planowany i osiągnięty poziom wskaźników realizacji celu nr 3.

Wykres 6. Planowany i osiągnięty poziom wskaźników w poszczególnych latach dla wybranych wskaźników realizacji celu nr 3.

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że dla 5 z 7 wskaźników osiągnięto poziom równy lub wyższy od zakładanego, a dla pozostałych dwóch osiągnięto poziom niższy od zakładanego.

Ze względu na podobny charakter i wzajemne uzupełnianie się działań, które monitorowane były poprzez te wskaźniki, poniżej zostaną omówione trzy z nich:

- liczba zorganizowanych kampanii społecznych (poziom realizacji 143%),
- uczestnictwo samorządu województwa w kampaniach ogólnopolskich (poziom realizacji 71%),
- liczba akcji promocyjnych służących poprawie relacji społecznych i rodzinnych (poziom realizacji 75%).

Pierwsze dwa z nich dotyczą jednego działania (organizacja i udział samorządu województwa kujawsko-pomorskiego w kampaniach społecznych dotyczących zjawiska przemocy) i przesunięcie akcentu z uczestnictwa w kampaniach ogólnopolskich na organizację własnych kampanii wynika z dwóch głównych powodów.

Po pierwsze, kampanie ogólnopolskie wykorzystują ogólnopolskie media (radio, telewizja, specjalne serwisy internetowe), a tym samym emitowane są również w mediach regionalnych, które (np. TVP Bydgoszcz), stąd działania samorządu nie zwiększyłyby dostępności przekazu.

Po drugie, koncentracja na organizowaniu własnych kampanii pozwala na propagowanie pomocy oferowanej przez samorząd województwa, czyli dostępnej „na miejscu”, w regionie, bliżej osób takiej pomocy potrzebujących. Każda kampania „własna” prowadzona w latach 2013-2020 zawierała informację o Kujawsko-Pomorskiej Niebieskiej Linii i pomocy oferowanej przez Biuro Wsparcia Rodziny i Przeciwdziałania Przemocy funkcjonujące w strukturach Departamentu Spraw Społecznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

Trzeci z przywołanych wskaźników (liczba akcji promocyjnych służących poprawie relacji społecznych i rodzinnych) dotyczy działania organizacja akcji promocyjnych służących poprawie relacji społecznych i rodzinnych, w ramach którego zaplanowano 4 takie akcje. Przeprowadzono ich tylko trzy, co przy tak niskim poziomie docelowym daje tylko 75% realizacji. Należy nadmienić, że w trakcie opracowywania Wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 nie funkcjonował jeszcze Kujawsko-Pomorski Program Wspierania Rodziny na lata 2014-2022 „Rodzina jest najważniejsza”, który koncentruje się na różnych działaniach prorodzinnych, w tym również propagujących pożądane społecznie relacje rodzinne, międzypokoleniowe i ogólnie międzyludzkie. W związku z powyższym, od 2014 roku programy te funkcjonują równoległe i są ze sobą kompatybilne uzupełniając się wzajemnie. Część działań, ze względów chociażby finansowych czy unikania podwójnego raportowania, przypisana jest do konkretnego programu, chociaż merytorycznie odnosi się do każdego z nich.

W związku z powyższym osiągnięcie 75% poziomu realizacji omawianego wskaźnika nie miało negatywnego wpływu na realizację celu: podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy, wiedzy i możliwości wsparcia. Potwierdzeniem tej tezy są dane zawarte w *Diagnozie zjawiska przemocy w rodzinie oraz lokalnych potrzeb w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie kujawsko-pomorskim* opisane w części *Postawy mieszkańców województwa*⁴.

---

⁴ Por. *Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie oraz lokalnych potrzeb w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie kujawsko-pomorskim*, Toruń 2020, s. 51-58

CEL 4: Wspieranie inicjatyw oraz lokalnych koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej

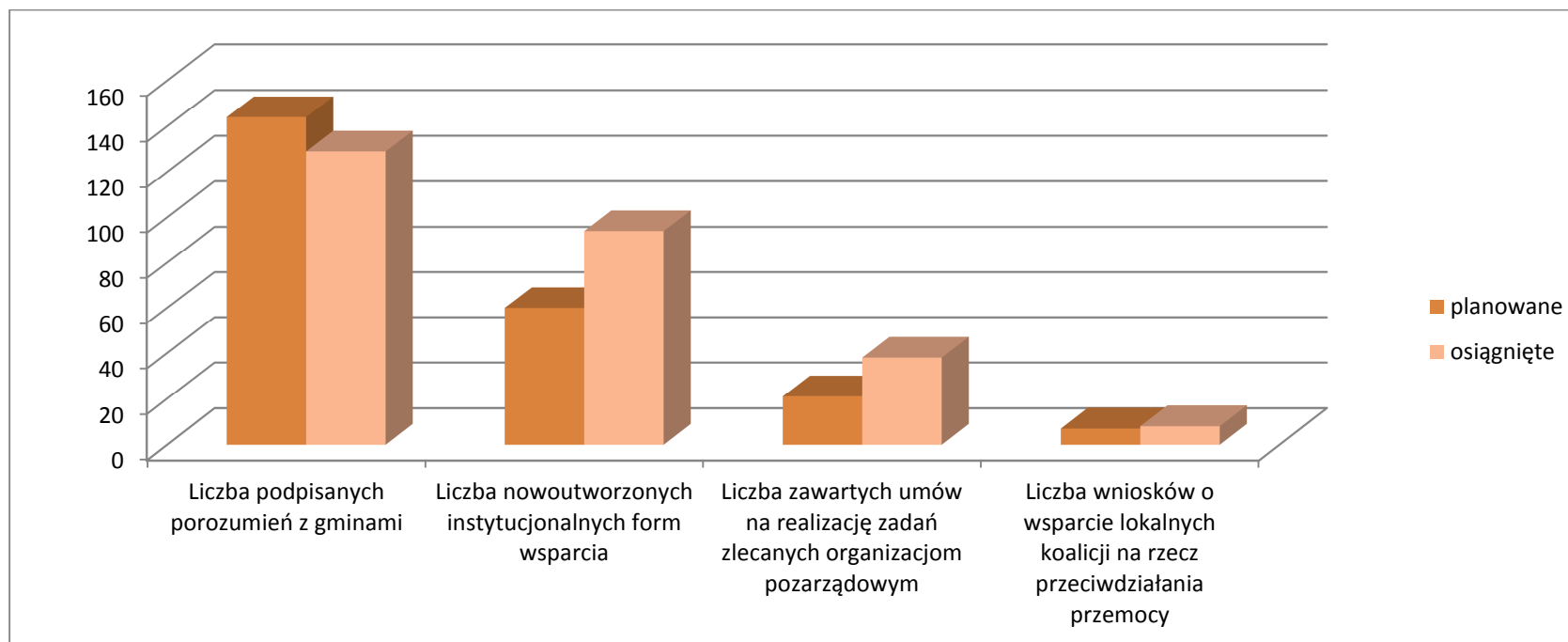
Realizacji powyższego celu dedykowane były wymienione poniżej działania.

1. Uświadamianie i popularyzacja wśród samorządów konieczności rozwoju infrastruktury pomocy instytucjonalnej w obszarze przemocy domowej jako niezbędnych komponentów wojewódzkiego systemu wsparcia dla ofiar przemocy poprzez: akcje informacyjne, konferencje, szkolenia itd.
2. Wprowadzenie systemu dotowania organizacji pozarządowych celem realizacji zadań zleczanych w zakresie problematyki przemocy w rodzinie.
3. Organizacja interdyscyplinarnych działań z zakresu przemocy w rodzinie.

Tabela nr 5. Planowany i osiągnięty poziom wskaźników realizacji celu nr 4.

Wskaźnik	Wartości planowane	Wartości osiągnięte
Liczba podpisanych porozumień z gminami	144	129
Liczba nowoutworzonych instytucjonalnych form wsparcia	60	94
Liczba zawartych umów na realizację zadań zleczanych organizacjom pozarządowym	21	38
Liczba wniosków o wsparcie lokalnych koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy	7	8

Wykres 7. Planowany i osiągnięty poziom wskaźników realizacji celu nr 4.

Jak wynika z przedstawionych powyżej danych, jedynie jeden ze wskaźników monitorowania realizacji programu nie został osiągnięty. Wskaźnikiem tym jest liczba podpisanych porozumień z gminami. Rok 2013 (rok przyjęcia programu) województwo kujawsko-pomorskie rozpoczynało jedynie z 97 podpisanymi porozumieniami. Nastąpił więc wzrost o 32 gminy współpracujące w oparciu o wspomniane porozumienie. W roku 2021, w wyniku ustaleń poczynionych w roku poprzednim czyli w czasie obowiązywania omawianego programu, podpisano już kolejne – stu trzydzieste porozumienie. Tak więc gmin, które nie włączyły się we wspólną realizację wybranych zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest jedynie 14. Samorząd województwa może zachęcać włodarzy gmin do podjęcia współpracy i podpisania stosownego porozumienia, jednak jest to zawsze suwerenna decyzja organów gminy. Podpisanie porozumienia ze wszystkimi gminami byłoby stanem idealnym, ale w świetle prowadzonych przez 8 lat starań i corocznych rozmów, wydaje się to jednak nieosiągalne. Pomimo to, nadal będą podejmowane rozmowy z przedstawicielami samorządów gminnych, które nie wyraziły dotąd chęci współpracy w ramach zadania Kujawsko-Pomorska Niebieska Linia, ukazujące korzyści ze wspólnych działań, zarówno dla mieszkańców tych gmin, jak i dla instytucji pracujących na rzecz rodzin.

Patrząc na całość działań i wskaźników dotyczących wspierania inicjatyw oraz lokalnych koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz licznych kontaktów lokalnych nawiązywanych z instytucjami i osobami pracującymi w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (np. podczas szkoleń, konferencji itp.) należy uznać, że opisywany cel operacyjny został osiągnięty.

Nakłady finansowe poniesione na realizację Programu

Zgodnie z założeniami Wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020⁵, zaplanowano środki finansowe w wysokości 3.200.000,00 zł, pochodzące zarówno ze środków własnych województwa, jak i środków pozyskanych z następujących źródeł:

- od samorządów gminnych w ramach realizacji postanowień Porozumień o wspólnej realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- w ramach dotacji z budżetu państwa na realizację zadań własnych samorządu,
- z funduszy unijnych.

W rzeczywistości, na realizację Programu wydatковано 3.245.601,06 zł. Wydatki w poszczególnych latach i na poszczególne działania prezentuje tabela nr 6.

Jeżeli chodzi o źródła finansowania, były to środki własne samorządu województwa oraz środki pozyskane z gmin w ramach podpisanych Porozumień i środki z budżetu państwa – nie pozyskano środków z funduszy unijnych, natomiast pozyskano dodatkową dotację z budżetu państwa w ramach Programu Osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”

Wysokość środków z poszczególnych źródeł finansowania w kolejnych latach realizacji Programu prezentuje tabela nr 7.

---

⁵ Por. zasady finansowania zapisane w Wojewódzkim programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020, str. 40

Tabela nr 6. Wydatki na realizację Programu w poszczególnych latach w podziale na zaplanowane działania.

Lp.	Działanie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	łącznie w okresie 2013-2020
Cel 1. Wszechstronne wsparcie rodzin dotkniętych przemocą oraz opracowanie programów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie										
1.	Organizacja pomocy prawnej i psychologicznej w ramach Biura ds. Polityki Prorodzinnej i Przeciwdziałania Przemocy, dla rodzin dotkniętych przemocą	222 674,90	218 167,77	200 502,12	209 820,73	204 540,51	204 808,28	202 746,27	226 777,94	1 690 038,52
2.	Inicjowanie wspólnych przedsięwzięć z instytucjami, służbami i organizacjami pozarządowymi („dobre praktyki”), wymiana doświadczeń i wiedzy	20 207,87	28 045,60	32 750,00	31 225,26	36 500,00	33 982,27	33 981,11	27 994,66	244 686,77
3.	Opracowanie ramowego programu ochrony ofiar przemocy w rodzinie	0,00	1 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 000,00
4.	Opracowanie ramowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	4 000,00	1 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5 000,00
5.	Propagowanie w szkołach programów profilaktycznych oraz innych działań uświadamiających i uwrażliwiających uczniów na problemy przemocy	3 200,00	17 000,00	6 500,00	0,00	1 476,00	0,00	1 440,00	0,00	29 616,00
Cel 2. Zwiększenie kompetencji i kwalifikacji pracowników służb, instytucji, organizacji pozarządowych (w szczególności pracowników oświaty, służby zdrowia, pomocy społecznej, policji, sądów, prokuratur i innych) specjalizujących się w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego										
1.	Organizacja szkoleń w zakresie udzielania pomocy ofiarom przemocy	74 072,43	36 414,33	37 786,14	48 931,35	57 508,84	80 874,66	116 157,37	46 214,00	497 959,12
2.	Organizacja szkoleń w zakresie prowadzenia działań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy	0,00	24 640,00	11 730,00	0,00	13 220,00	0,00	27 300,00	12 400,00	89 290,00

Lp.	Działanie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	łącznie w okresie 2013-2020
Cel 3. Podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy i możliwości wsparcia										
1.	Organizacja i udział samorządu województwa kujawsko-pomorskiego w kampaniach społecznych dotyczących zjawiska przemocy	18 000,00	1 824,14	17 969,07	17 427,75	19 284,00	34 360,92	53 879,83	12 000,00	174 745,71
2.	Opracowywanie i upowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych i szkoleniowych dotyczących przemocy w rodzinie	0,00	5 171,20	169,00	5 554,30	4 679,83	5 399,98	7 073,04	6 741,90	34 789,25
3.	Organizacja konferencji, warsztatów, szkoleń i pogadarek w zakresie problematyki przemocy	21 150,00	15 098,00	12 112,00	6 472,63	11 572,75	16 243,59	6 011,42	2 005,34	90 665,73
4.	Promowanie stylu życia i form komunikacji służących poprawie relacji społecznych i wzmocnieniu więzi rodzinnych	0,00	0,00	53 000,00	6 150,00	10 000,00	0,00	0,00	0,00	69 150,00
5.	Prowadzenie powszechnego serwisu internetowego dotyczącego zjawiska przemocy w rodzinie	4 000,00 ⁶	5 747,04	5 742,72	5 742,72	5 742,72	5 742,72	4 878,56	5 664,16	43 260,64

⁶ Podano ty koszty opracowania programu „Bez przemocy. Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie”. Nie jest to program ramowy, ale wpisano go w tę kategorię jako najbliższą charakterowi działania.

Lp.	Działanie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	łącznie w okresie 2013-2020
Cel 4. Wspieranie inicjatyw oraz lokalnych koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej										
1.	Uświadamianie i popularyzacja wśród samorządów konieczności rozwoju infrastruktury pomocy instytucjonalnej w obszarze przemocy domowej jako niezbędnych komponentów wojewódzkiego systemu wsparcia dla ofiar przemocy poprzez: akcje informacyjne, konferencje, szkolenia itd.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	Wprowadzenie systemu dotowania organizacji pozarządowych celem realizacji zadań zleczanych w zakresie problematyki przemocy w rodzinie	0,00	39 303,63 ⁷	40 000,00 ⁸	36 142,11	40 000,00	39 978,58	40 000,00	0,00	236 027,41
3.	Organizacja interdyscyplinarnych działań z zakresu przemocy w rodzinie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inne										
1.	Opracowanie Diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie oraz lokalnych potrzeb w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie kujawsko-pomorskim	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	39 975,00	39 975,00
RAZEM		367 305,20	393 411,71	418 261,05	367 466,85	404 524,65	421 391,00	493 467,60	379 773,00	3 246 204,15

⁷ Dana ta różni się od wartości podanej raporcie za rok 2014, gdyż już po opracowaniu raportu, przy weryfikacji sprawozdań grantobiorców nastąpiła korekta wydatków. Przedstawiona w niniejszym raporcie wartość jest zgodna ze złożonym sprawozdaniem finansowym zadania GRANTY - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (W/N/852/25/Granty) za rok 2014.

⁸ Uwaga jak wyżej, dotyczy raportu za rok 2015 i sprawozdania finansowego zadania GRANTY - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (W/N/852/25/Granty)

Tabela nr 7. Wysokość środków z poszczególnych źródeł finansowania w kolejnych latach realizacji Programu.

źródła finansowania	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	łącznie w okresie 2013-2020
środki własne samorządu województwa	287 212,04	314 044,61	332 968,41	279 266,05	298 616,31	294 708,92	294 098,82	244 918,20	2 345 833,36
wpływy z gmin w ramach zawartych Porozumień	65 093,16	66 367,11	70 292,64	73 200,80	75 908,34	76 682,08	76 598,78	77 554,80	581 697,71
dotacje z budżetu państwa na realizację zadań własnych samorządu (dotacje na szkolenia)	15 000,00	12 999,99	15 000,00	15 000,00	30 000,00	50 000,00	100 000,00	57 300,00	295 299,99
inne dotacje (Program Osłony „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	22 770,00	0,00	22 770,00
RAZEM	367 305,20	393 411,71	418 261,05	367 466,85	404 524,65	421 391,00	493 467,60	379 773,00	3 245 601,06

Rozpatrując wydatkowanie środków na poszczególne zadania zapisane w Programie, najczęściej wydatkowano na organizację pomocy prawnej i psychologicznej w ramach Biura ds. Polityki Prorodzinnej i Przeciwdziałania Przemocy, dla rodzin dotkniętych przemocą (1 690 038,52 zł co stanowi 52% wszystkich wydatków), kolejnymi działaniami, na które wydatkowano najczęściej środków są:

- organizacja szkoleń w zakresie udzielania pomocy ofiarom przemocy (497 959,12 zł, co stanowi 15% wydatków, a na szkolenia ogółem przeznaczono 587 249,12 zł co stanowi 18% wydatków),
- inicjowanie wspólnych przedsięwzięć z instytucjami, służbami i organizacjami pozarządowymi („dobre praktyki”), wymiana doświadczeń i wiedzy (244 686,77 zł / 8% wydatków),
- wprowadzenie systemu dotowania organizacji pozarządowych celem realizacji zadań zleczanych w zakresie problematyki przemocy w rodzinie (236 027,41 / 7% wydatków).

Podział środków finansowych na poszczególne realizowane działania prezentuje wykres nr 8

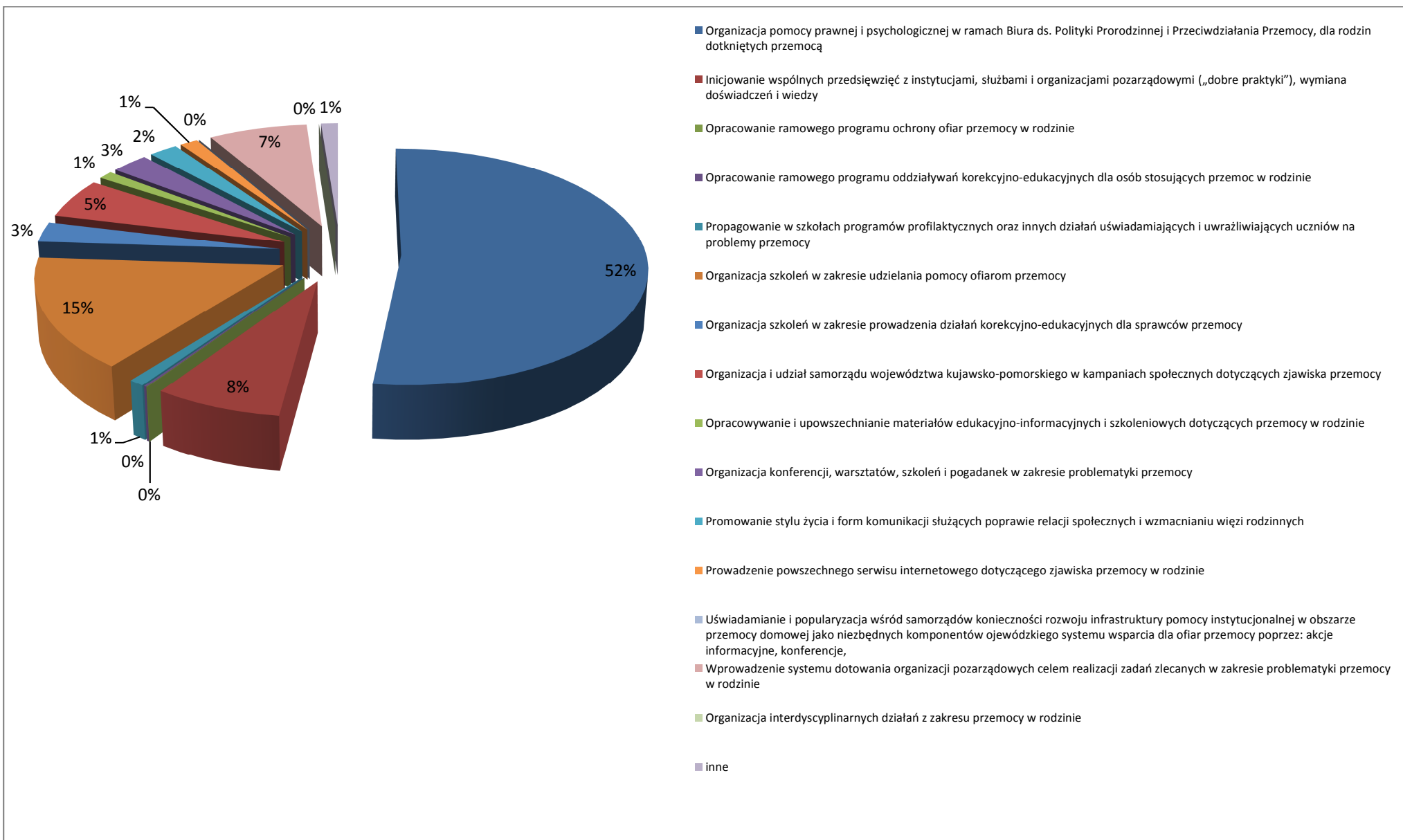
Wielkość wydatków na realizację poszczególnych działań odzwierciedla zadania samorządu wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie⁹ oraz z podjętych zobowiązań na wspólna realizację z gminami województwa zadań z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Niektóre z tych obowiązków stanowiły jednorazowe wydatki na cały okres realizacji programu¹⁰, stąd wydatki te nie mają aż tak znaczącego udziału w kosztach realizacji programu. Należy także zauważyć, że część realizowanych działań nie pociągała za sobą wydatkowania środków finansowych, gdyż realizowana była przez pracowników etatowych Biura Wsparcia Rodziny i Przeciwdziałania Przemocy w ramach ich obowiązków służbowych (dotyczy działań: uświadamianie i popularyzacja wśród samorządów konieczności rozwoju infrastruktury pomocy instytucjonalnej w obszarze przemocy domowej jako niezbędnych komponentów wojewódzkiego systemu wsparcia dla ofiar przemocy poprzez: akcje informacyjne, konferencje, szkolenia itd. oraz Organizacja interdyscyplinarnych działań z zakresu przemocy w rodzinie).

---

⁹ Zgodnie z art. 6 ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020, poz. 218 i 956) do zadań własnych samorządu województwa należy w szczególności: opracowanie i realizacja wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie; inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; opracowywanie ramowych programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowych programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie; organizowanie szkoleń dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie

¹⁰ Dotyczy: opracowania i realizacji wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i opracowywania ramowych programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowych programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Wykres 8. Wydatkowanie środków w podziale na działania określone w Programie.

Podsumowanie

W ośmioletnim okresie obowiązywania Wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 nastąpiło w Polsce wiele zmian zarówno w obszarze społecznym, jak i ekonomicznym, kulturowym technologicznym (szczególnie w zakresie środków i technik komunikacji). Wszystkie te zmiany miały kolosalny wpływ na rodzinę i jej najbliższe otoczenie oraz na funkcjonowanie instytucji zarówno pomocowych, jak i interwencyjnych działających na rzecz rodziny.

W świetle tych procesów, spotęgowanych jeszcze wybuchem pandemii koronawirusa w 2020 roku, należy stwierdzić, że część zaplanowanych w 2013 r. działań oraz przyjętych wskaźników monitorowania realizacji programu stała się nieadekwatna do zmieniających się potrzeb i wyzwań. Stąd opracowując nowy wojewódzki program przeciw przemocy w rodzinie przyjęto krótszą perspektywę czasową (lata 2021-2026) oraz skoncentrowano się na współpracy i wspieraniu instytucji będących najbliżej osób dotkniętych przemocą domową oraz tworzeniu i wspieraniu interdyscyplinarnych i między środowiskowych sieci pomocy zarówno osobom doświadczającym przemocy domowej, jak i osobom taką przemoc stosującym. Takie działania dają możliwość podniesienia efektywności pracy na rzecz ograniczenia tego destrukcyjnego zjawiska, jaką jest przemoc w rodzinie.